

En naar het woord van het Woord — Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en tot in der eeuwigheid. Dat Vaderwoord is nog over die Hem vreezen. Nog, en het zal zoo zijn ook in 1931.

Wie zegt, wat in de donkere dagen van het komende jaar zal gebeuren? Zullen de onheilszwangere wolken zich ontlasten in een onweer van nog zwaarder ontzetting, dan nu reeds hier en daar geteisterd heeft? Zal er nog rust en vrede blijven over dit land? Zal de slaande hand des Heeren verder worden afgewend of zal ze slaan, feller dan dit jaar reeds werd gevoeld? Zal de wereldvulkaan, wier vuurhaard ligt in de diepten der hel, stroomen van ellende spuwen over ons? Zullen we dit naderende jaar persoonlijk gespaard blijven of de roede voelen, die slaat?

De vragen verdringen elkaar zonder dat haar antwoord komt.

Maar in den grauwen schemer der tijden schittert het licht der genade voor die den Heere vreezen: uit het venster van Zijn paleis waakt over hen de Heere, wiens kinderen ze om Christus' wil geworden zijn.

Hoe veilig is het dan.

Hoe blij is het dan.

Laat dan die den Heere vreezen, rustig voortgaan op hun pad door het nakende jaar. Laat hen dan maar arbeiden en strijden en ontvangen, wat over hen komt — Vader waakt en zorgt.

Laat hen dan maar spelen aan het venster van Vaders huis — Vader waakt.

Nu stap ik rustig aan;

'k Betroed een effen baan.

Mijn God verhoort nu mijn gebed.

C. B.

KERKELIJK LEVEN

G. J. Diekema.

Het Nederlandsche volk in zijn geheel, maar ongetwijfeld niet het minst ook het christelijk volk, lijdt een gevoelig verlies door het sterven van den buitengewonen gezant en gevolmachtigd minister van Noord-Amerika, in Den Haag, den heer G. Jan Diekema.

Zijn hartelijk meeleven ook met datgene wat de harten van ons gereformeerde volk naligt, viel van het begin van zijn, helaas zoo kort verblijf in Nederland, onmiddellijk op. Zijn bezoek aan de gebouwen van de Vrije Universiteit, zijn vertoeven in het midden van de hoogleeraren aldaar, en zijn bezoek en zijn spreken op den Theologischen Schooldag te Kampen, had hem onmiddellijk de warme sympathie van heel het gereformeerde volk doen winnen.

Trouwens hij, de zoon van een Groningschen vader en een Overijsselsche moeder, menschen uit den kring van Ds van Raalte, had Nederland, het land, welks taal hij sprak, hartelijk lief.

Krachtig heeft hij dat getoond, ook door het voorstaan van de Nederlandsche handelsbelangen in Amerika.

In hem ging een goed vriend van ons land heen.

Dat is op zichzelf reeds een bijzonderheid, dat een gezant van vreemde mogendheden een bijzondere vriend is van ons vaderland. Maar wat nog grooter uitzondering is, en wat, vreezen we, voorloopig ook uitzondering zal blijven, nu onze hooggeachte Mr Diekema door den dood is weggenomen, dat is een gezant aan ons hof, die zoo nauw verbonden is aan onze gereformeerde kringen en die dat ook met woord en daad toont.

J. W.

De arbeid onder de verstrooide Gereformeerden in Nederl.-Indië.

V. De activiteit der Indische Kerken.

Met de bedoeling om allerlei dwaze geruchten over het kerkelijk leven in Indië den kop in te drukken, waarbij het eigenaardig is dat zij die het minst van de toestanden daar op de hoogte zijn in den regel de vrijmoedigste critiek hebben, lijkt het mij nuttig even bijzondere aandacht te schenken aan wat de Kerken daar op allerlei gebied presteeren. Daarbij overwege men ernstig, dat het ziental van alle Kerken saam de 4000 even heeft overschreden, zoodat er meerdere Kerken in het vaderland zijn, die in ziental uitsteken boven dat der Indische Kerken gezamenlijk, terwijl bovendien vele der leden in de verstrooiing leven, vaak dagreizen ver van de hoofdplaats verwijderd, wat voor de ontplooiing van activiteit niet bevorderlijk is. Wanneer daarbij ook nog in oogenschouw wordt genomen, dat de predikanten door de verstrooiden reizen vaak weken lang aan het zwerven zijn van plaats naar plaats, zal men begrijpen, dat het arbeiden hunnerzijds voor de Kerken gezamenlijk heel wat meer bezwaren ontmoet dan in het vaderland mogelijk zou zijn. Terwijl bovendien nog de meesten van hen behooren tot de jongere generatie en van

jonge dienaren des Woords mag niet geëischt worden, als ze arbeiden in gemeenten die veel verzorging vragen, dat ze ook zich geven zullen aan geregelde persarbeid en uitgave van predikaties.

Toch is desondanks in de Indische Kerken een activiteit te constateeren, die beschamend is voor vele Kerken in Nederland. Het onderstaande moge daarvoor het bewijs leveren. Uit den aard der zaak komt de verzorging van wat ik ga opsommen niet alleen voor rekening van de predikanten der Hollandsche Kerken, maar wel nemen zij aan dat alles actief deel, daarbij gesteund door de missionaire dienaren des Woords en leden der gemeente, die zich niet verschuilen achter de uitvlucht, dat tijd en gaven hun ontbreken.

Voor mij ligt het „Handboek ten dienste van de Gereformeerde Kerken in Ned.-Indië voor het jaar 1930, nummer 12“, verzorgd door een Commissie van Redactie, waarvan Ds Ringnalda te Soerabaja voorzitter is en die verder uit leden der gemeente aldaar is samengesteld. Dit handboek is 284 pagina's groot en bevat alle wetenswaardigheden der Indische Kerken en alle namen en adressen van de tot de Kerken behorende leden en verstrooiden. Voorts een kerkelijk overzicht over 1929 van de hand van Ds Ubels te Batavia, de volledige Acta van de negende officiële vergadering der Classis Batavia en van het Evangelisatie-Congres, gehouden te Bandung 6 Juni 1929 en eindelijk, om alleen de hoofdzaken te noemen, een overzicht van de Zending der Gereformeerde Kerken, terwijl een alfabetische naamlijst van alle leden der Gereformeerde Kerken het slot vormt van het praktische handboek. Voor den arbeid, die aan dit onmisbare boek jaarlijks wordt besteed, heb ik niet dan grooten lof. Aan ieder, die in Indië woont, of daarheen vertrekt, geeft het alle gegevens, die hij noodig heeft en als zoodanig is het niet alleen een goede gids maar is het ook een krachtige getuige van het groeiende kerkelijke leven in Indië.

Als tweede noem ik het „Kerkblad“, dat verzorgd wordt door een hoofdredacteur, twee redacteurs en een zestiend medewerker, terwijl een eindredacteur en een administratrice wekelijks voor de verschijning van het blad zorgen. Het aantal abonnees loopt over de duizend, de uitgaven over 1928 beliepen f11326.—. Het „Kerkblad“, dat onder zijn medewerkers meest predikanten telt, verschijnt wekelijks met 8 tot 16 bladzijden en kan, wat omvang en inhoud betreft, met de Hollandsche Kerkbodes makkelijk concurreren.

Onmisbaar voor de Indische Kerken met haar vele verstrooiden is de uitgave van de preeken „Uit de Levensbron“, die wekelijks verschijnen en aan alle buitenleden door de Kerken gratis worden toegezonden. Het finantiële overzicht over 1928 wijst uit, dat deze uitgave in dat jaar aan drukkosten, verzendkosten enz. een bedrag vroeg van bijna f4000. De zegen, die deze preeken verspreiden onder de verstrooiden, is onmogelijk te berekenen. Maar wel dwingt het onze bewondering af, dat de predikanten in Indië kans zien bij al hun arbeid deze uitgave mogelijk te maken. Zeker, de preeken zijn korter dan die in „Menigerlei Genade“ verschijnen. Maar het kleine getal dergenen, die voor geregelde copy zorgen, maakt deze mooie uitgave, waarin kostelijke preeken verschijnen, des te bewonderenswaardiger.

Bijzondere vermelding verdient ook „De Zaaier“, blad tot verspreiding der Christelijke gedachte in Ned.-Indië, het Evangelisatieblad onzer Kerken daar. Het rapport over 1928 wijst uit, dat het blad, dat tweemaal per maand verschijnt in een oplage van bijna 6000 exemplaren, onder een redactie staat, waarin eenige predikanten en missionaire dienaren des Woords zitting hebben en voorts over een staf van medewerkers beschikt. Het blad verschijnt in een grootte van 14 pagina's en bevat allerlei artikelen, die goed verzorgd zijn. Het Kerstnummer verscheen in 13000 exemplaren. De uitgave kostte in 1928 f5385.—. Uit het rapport der Commissie neem ik het volgende over: „Verschillende brieven, die wij ontvingen, getuigen van waardeering. Deze zijn uiteraard niet voor publicatie geschikt. Wij hebben de zekerheid, dat ons blad gelezen wordt onder alle bevolkingsgroepen. „De Zaaier“ is niet alleen evangelisatiemiddel, maar ook zendingsmiddel. Bewijzen daarvoor kregen we uit alle kringen; dat geldt de studeerende jongelui en de militairen evengoed als de ouderen. Dat geldt Javanen, Europeanen, Indo-Europeanen en Chinezen.“

Met het tot dusverre genoemde, meen ik te kunnen volstaan. Ik laat dan rusten den velerlei arbeid, die in den kleineren kring der plaatselijke Kerken wordt verricht en die in in menig opzicht evenwijdig loopt met dien der Kerken in het vaderland.

Alleen wijs ik nog op wat gedaan wordt voor den arbeid der Zending. Medan wil zendingswerk gaan doen onder de duizenden Javanische contractanten, die op de Oostkust van Sumatra arbeiden. Soerabaja wil Makassar als zendingssterrein bezetten. Batavia heeft een Maleische gemeente, die door twee Goeroe's verzorgd wordt en 256 zielen telt. De andere Kerken gaan de zending onder de Chinezen ter hand nemen en steunen ook daadwerkelijk de Zending der Kerken in Nederland. Zeker, voor dit werk roepen zij den steun der Kerken in Nederland in, maar zelf zijn ze actief en offervaardig.

En dit alles geschiedt door de zwakke Kerken in Indië, die samen amper 4000 zielen tellen! Is hier reden voor critiek? Moesten wij ons niet liever schamen, als wij zien, hoe lauw onze ijver vaak is?

W. G. HARRENSTEIN.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

Het vierde kruiswoord onzes Heeren.

Me werd verzocht, in deze rubriek te willen beantwoorden een tweetal vragen, die het vierde kruiswoord bij inzender deed oprijzen, en die stellig ook tal van anderen onder onze lezers niet vreemd zullen zijn.

Dat vierde kruiswoord onzes Heeren luidt, gelijk men weet: „Eli, Eli, lama sabachtani“, d.w.z. „Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?“

De eerste vraag erover is: hoe we het moeten verstaan, dat Christus met een „waarom?“ den Vader rekenschap vraagt van zijn bitter lijden, terwijl de Schrift ons overal elders leert, dat al zulk rekenschap vragen aan God aangaande eenig lijden dat Hij ons oplegt, in strijd is met den eerbied, het vertrouwen en de onderwerping die we Hem schuldig zijn.

En de tweede: hoe Christus, die zelf God was, van God verlaten kon zijn?

Wat de eerste vraag betreft — we zouden dit „waarom?“ zeker niet in Jezus' mond kunnen verstaan, als het, gelijk vrager veronderstelt, bedoelde den Vader rekenschap af te eischen van zijn doen. 'Zou dan een uiting zijn van dezelfde aanmatiging en van hetzelfde ongeloof, als het ons in moeilijke en donkere wegen wel naar de lippen kan drijven.

Doch hoe weinig het dat bij den Heiland geweest kan zijn — daarvoor zijn zijn volstrekt-heilige persoon, zijn volmaakte gehoorzaamheid en onderwerping aan den Vader, het getuigenis dat de Vader bij zijn komst in 't vleesch, bij zijn voorstelling in den tempel, bij zijn Doop in den Jordaan, op den berg der verheerlijking, in zijn opwekking uit de dooden, in zijn verhooging in heerlijkheid, en in het Woord des Evangelies, Hem gaf, ons afdoende waarborg.

Waar dan nog bijkomt, dat Christus ook zulk een rekenschap van den Vader niet noodig had, wijl Hij zelf met volle klaarheid wist, waarom het schrikkelijk lijden waaraan Hij aan het kruis, naar ziel en lichaam, ten prooi was, over Hem komen moest. Dat wist Hij niet alleen met goddelijke kennis van alle eeuwigheid, maar daarvan toonde Hij, gedurende zijn omwandeling op aarde, ook in zijn menscheijk weten volle zekerheid te hebben.

Dit sluit tegelijk nog een andere mogelijkheid uit — waaraan vrager niet dacht, maar die we in 't algemeen toch niet uit het oog mogen verliezen — dat Christus n.l. bij ootmoedige en vertrouwensvolle onderwerping aan den Vader met dit „waarom“, evenals dit den heiligen in Oud en Nieuw Testament wel overkwam, geroepen zou hebben om licht over wat voor Hem in het donker lag.

Intusschen behoeven we ons, om overtuigd te zijn, hoe ver elke gedachte om den Vader rekenschap af te eischen, bij zijn vierde kruiswoord, van Jezus' ziele was, niet te bepalen tot de getuigenissen aangaande zijn zondeloosheid in 't gemeen.

Dit kruiswoord zelf bewijst het ons. Want, hoe zouden we ooit overtuigender bewijs hebben kunnen krijgen, dat ook in deze bangste oogenblikken van zijn schrikkelijk lijden, het geloof van onzen Heiland geen oogenblik wankelde, en de onderwerping aan den Vader Hem geen oogenblik begaf, dan in dat roepen: „Mijn God, mijn God?“

Mijn God! Dat is de belijdenis van zijn onderwerping.

En Mijn God! — Dat is de belijdenis van zijn onwankelbaar geloof.

En datzelfde geloof en diezelfde onderwerping blijken ook zoo heerlijk in heel den 22sten Psalm, waaraan Christus dit woord ontleende.

De verzen 4, 10, 11 en 20 toonen, hoe Davids ziel, op hetzelfde oogenblik waarin hij klaagde: „Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?“ volhardde in geloof en onderwerping, en hoe er niets in hem was van den hoogmoed en van het wantrouwen, die er een mensch toe drijven Gode rekenschap te vergen van zijn doen. De Psalm eindigt zelfs in een triumflieder, en in een lofzang ter eere van de goedertierenheid en de trouw des Heeren — zoo hooggestemd en zoo innig, als er maar weinige in ons Psalmboek te vinden zijn.

Neen, Jezus' „waarom?“ is geen vraag die rekenschap eischt, maar een klacht. Een klacht, die opkomt uit Jezus' smartelijk doorvoelen van de tegenspraak, die er is tusschen zijn uit- en inwendig ervaren, en zijn persoonlijke verhouding tot God den Heere, als de rechtvaardige en vlekkeloos heilige.

En hiermee raken we aan die huiveringwekkende diepte in het lijden onzes Heeren, waarin het antwoord ligt op de tweede vraag die ons gedaan

werd: hoe zelf God

Om te zien kon leed en volk; dan ons tot des Heeren en dat E moest, d Die v den vloes verlaten. uitgeslot ringste, gunst.

En l dat Jez (Zie v Dat s soon de tegenspr wi daarc 37 en N straf der van den natuur.

Zoomi was, dat hemel v strijd, da lateheic lijden de V.

LIT

Nog e jaar, ee schen d in de ge aan den karakter

Met e en, zoo Dat tijd van tel begrijpel zelle o Vooral i gewoon wat op wegen doende, een opp blijven l

T e z n

En oo jaarvee het vers

God g en vij Neen

dat gi

Nieuw anders, 't Nieuw beide, h beteeker den me Nieuwja geven e die Gez zijn nie Zoo i

't V gel ma of Wa Wij Dus ver zoo een en en Dit die

Soort den „J

wakke Kerken
elen tellen! Is
ons niet liever
e ijver vaak is?

IRENSTEIN.

VIEZEN

Heeren.

k te willen be-
lie het vierde
a, en die stellig
ers niet vreemd

ren luidt, gelijk
i", d.w.z. „Mijn
verlaten?"

we het moeten
waarom?" den
itter lijden, ter-
ert, dat al zulk
de eenig lijden
t den eerbied,
g die we Hem

zelf God was,

we zouden dit
nd kunnen ver-
rstelt, bedoelde
schen van zijn
a dezelfde aan-
als het ons in
naar de lippen

Heiland geweest
rekt-heilige per-
d en onderwor-
dat de Vader
voorstelling in
ordaan, op den
wekking uit de
kheid, en in het
ons afdoende

istus ook zulk
et noodig had,
st, waarom het
het kruis, naar
er Hem komen
met goddelijke
daarvan toonde
p aarde, ook in
zekerheid te

re mogelijkheid
maar die we in
gen verliezen —
ertrouwensvolle
dit „waarom",
Nieuw Testament
n om licht over

m overtuigd te
en Vader reken-
kruiswoord, van
de getuigenissen

„t gemeen.
ons. Want, hoe
ijs hebben kun-
ste oogenblikken
loof van onzen
en de onderwer-
oogenblik begaf,
a God?"

van zijn onder-

lijdenis van zijn

te onderwerping
n 22sten Psalm,
nde.

ien, hoe Davids
in hij klaagde:
st Gij mij ver-
aderwerping, en
oogmoed en van
toe drijven Gode
oen. De Psalm
a een lofzang ter
de trouw des
bó innig, als er
vinden zijn.

vraag die reken-
i-klacht, die op-
en van de tegen-
it- en inwendig
ouding tot God
en vlekkeloos

iveringwekkende
waarin het an-
die ons gedaan

werd: hoe Christus, die toch de Zoon van God en
zélft God was, door God verlaten kon zijn.

Om te verstaan, hoe deze verlatenheid over Jezus
ziel kon komen, moeten we bedenken, dat Christus
leed en stierf als de Borg en Middelaar van zijn
volk; dat Hij, „die geen zonde gekend heeft, voor
ons tot zonde werd gemaakt"; dat de gezegende
des Heeren „tot een vloek werd" om onzentwil,
en dat Hij daarom de volle straf der zonde dragen
moest, die wij hadden verdiend.

Die volle straf der zonde, die volle werking van
den vloek nu, doet de Schrift ons kennen als het
verlaten zijn van God (2 Thess. 1:9), d.w.z. het
uitgesloten-en-afgesneden-zijn van elke, ook de ge-
ringste, ervaring van Gods goedertierenheid en
gunst.

En het is uit die schrikkelijke doorleving dáarvan,
dat Jezus kermde in het vierde der kruiswoorden.
(Zie vraag en antwoord 44 van den Heidelb. Cath.)

Dat de Middelaar naar zijn hoog-heerlijken per-
soon de Zoon van God was, is daarmee niet in
tegenspraak. Want, gelijk de Schrift ons leert en
wij daarom belijden (H. C. Zondag 6 en vr. en antw.
37 en Nederl. G. B. art. 19) droeg de Heiland de
straf der zonde, en derhalve ook deze verlatenheid
van den Vader, alleen in zijn menselijke
natuur.

Zoomin als het met Jezus' godheid in strijd
was, dat Hij leed en stierf, dat Hij opstond en ten
hemel voer — even weinig is het met haar in
strijd, dat Hij aan het kruis heeft doorleefd de ver-
latenheid van God die de verschrikking en het
lijden der hel is.

V.

F.

Nieuwjaars poëzie van Gezelle.

Nog eens wil ik, aan het einde van het Gezelle-
jaar, een bepaalde verzengroep van den Vlaam-
schen dichter naar voren brengen, nu andermaal
in de gelegenheid van den tijd aanleiding ligt om
aan den inhoud van deze rubriek een bijzonder
karakter te geven.

Met enkele dagen zal het oude jaar ten einde zijn
en, zoo God wil, een nieuwe jaarkring beginnen.
Dat tijdstip der jaarswisseling is altijd een oogenblik
van terug-zien en vooruit-denken en het is dus
begrijpelijk, dat een ernstig-levend mensch als Ge-
zelle ook ten dezen weer wat te zeggen had.
Vooral met betrekking tot de wenschen, die men
gewoon is bij den jaarovergang te wisselen, had hij
wat op zijn hart. Ofschoon hij aan het drukke be-
wezen der menschen niet meedeelde wist hij vol-
doende, dat maar al te vaak het nieuwjaarswenschen
een oppervlakkig vertoon is, dat beter achterwege
blijven kon. „Tijd is geld weerd", rijmde hij,

Tijd is geld weerd, dat is waar;
en, verstonden 'vele lieden,
zij en zouden aan elkaar
niet zoo neerstig 'tnieuwjaar bieden.

En ook van den gewonen inhoud van die nieuw-
jaarswenschen dacht hij het zijne, gelijk blijkt uit
het versje:

God geve u vijf-en-twintig splinternieuwe jaren,
en vijf-en-twintigazins gelukke! Is 't genoeg?
Neen-neen 't! en, wilde u God zoo lange in
't leven sparen
dat gij wierd honderd, ach, gij stierft nog veel
te vroeg!

Nieuwjaarswenschen is voor Gezelle heel wat
anders, dan wat men er in den regel van maakt.
't Nieuwe houdt voor hem verband met het oude en
beide, het oude en het nieuwe, hebben hun groote
beteekenis voor de eeuwigheid, die na dit leven
den mensch wacht. Daarom is het wenschen op
Nieuwjaar een zaak van ernst, van zich-rekenschap-
geven en het loont de moeite, de les te volgen,
die Gezelle ten dezen geeft in verschillende van
zijn nieuwjaarsverzen.

Zoo is er in den bundel „Tijdkrans", dit gedicht:

't Verleden jaar heeft, oud en stram,
geleefd totdat het nieuwe kwam;
maar 't nieuwe is schaars een dag geboren,
of 't heeft alree dien dag verloren.
Wat raad? 't En helpt niet „hou!" gezeld;
Wij zijn op weg naar de eeuwigheid!
Dus opgepast, en niet tot morgen
verzet van voor uw' ziel te zorgen;
zoo zal elk' ure, elk' dag, elk jaar,
eens jong en oud zijn al te gaer:
eens oud zijn, maar toch jong gebleven,
en stervensvrij, in 't ander leven.
Dit wensche ik u en mij en al,
die 't, jong of oud, mij wenschen zal!

Soortgelijk is een ander vers, eveneens deel van
den „Jaarkrans", dien hij dichtte:

Het oud jaar is gekist
genageld en begraven;
en 't nieuwe, korts nadien,
kwam schielijk aan te draven.
Zoo 't oude was, zoo zal
waarschijnlijk 't nieuwe zijn,
vervuld van koud en heet,
van lieflijkheid en pijn.
Een dingen wensche ik U,
en mij en allen samen,
het oude jaar en 't nieuw
te doen, in Godes namen,
van aan den eersten dag
tot aan den laatsten tuk
een lange keten zijn
van christenweerd geluk.
Dat is, den wille Gods
in alles ga te slagen,
en lief of leed gelijk
met kloeken moed te dragen;
want wee of weelde, welk
van beiden 't zwaarste last,
en 't ergste nagevolg,
op onze zielen tast
en weet ik! God alleen,
hij weet, en hij zal 't wijzen,
ik wensche 't u en mij
in 's hemels paradijzen.

Samengevat in één, alleszeggend woord, is Ge-
zelle's nieuwjaarswenschen deze:

Een heilig einde, een goed begin,
dat geve u God, jaar uit jaar in,
'k wil zeggen — in één woord gezeld —
zoo nu zoo altijd: Zaligheid!

Hoezeer voor Gezelle de wisseling van het jaar
een zaak is van ernst en allerminst reden voor
luidruchtig-feestelijke stemming, blijkt uit een twee-
tal korte, rhythmisch-vlugge, versjes, die beide
„Nieuwjaar" tot opschrift dragen.

't Eerst luidt:

Zoo de blaren
die verdorden
is het nieuwjaar
oud geworden:
God alleene, on-
menigvoud,
altijd nieuwe en
altijd oud,
zal van de oude en
de andere dagen
die gij leeft, eens
reden vragen.

En het andere:

Het jaar is oud
en tenden geleefd.
Van al zijne oude
ellende en heeft
den last het ons ontgeven:
het nieuwjaar heeft
van heden af aan
voor elk ende een
een schrede gedaan:
wie zal 't tot tenden leven?

Deze diep-ernstige gedachten: God zal van al
de dagen van het oude en het nieuwe jaar een-
maal rekenschap eischen, en: wie, die thans het
nieuwe begint, zal het einde beleven? zijn de over-
wegingen, bij welke Gezelle stilstaat ter gelegenheid
van de jaarswisseling. En hun strekking is een heel
andere, dan die van het oppervlakkig en luidruchtig
zeggenwenschen, dat veelszins wordt gehoord. 't Is
weer de vrome Gezelle, die hier spreekt en ook
deze verzen zijn kenmerkend voor den geest van
zijn kunst. Maar tegelijk geeft deze Nieuwjaars-
poëzie van Gezelle den toon aan, in welken wij de
jaarswisseling moeten en mogen! doorleven.

C. T.

Hubert Cuypers' Kerstoratorium.

II.

Voor ik overga tot de bespreking van het Kerst-
oratorium als muziekwerk, wil ik uitdrukkelijk erop
wijzen, dat u hier niet moogt verwachten een
beoordeel van het al of niet voldaan hebben der
medewerkers aan de muzikale eischen die de com-
positie stelt. Een dergelijke recensie heeft buiten
de vakbladen voor het publiek dat de uitvoeringen
niet bijwoonde, in 't algemeen weinig nut.

Wat ons bezig moet houden is de vraag naar de
waarde van de compositie als zoodanig. Verdient
ze een plaats op het repertoire van onze Christelijke
en andere oratoriumverenigingen? Is dit Kerst-
oratorium een goed voorbeeld van echt Christelijk
artistiek kunnen?

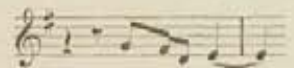
Zoolang muziek geschreven wordt om gehoord

te worden blijft de uitvoering van eenig toonkunst-
werk van het grootste belang, maar voor ons doel
is het noodzakelijk dat we die idealiter nemen: alle
foutjes en tekortkomingen van de uitvoerenden, die
immers tegen de bedoeling van den componist in-
sluipen, moeten we wegdenken. Zooveel mogelijk
dienen we te trachten ons te realiseeren hoe Cuy-
pers zelf wilde dat zijn werk zou klinken.

Hiervóór spraken we van doorschouwing en ac-
centueering van de tekst. Eerste eisch toch voor
een muzikale bewerking van dit gegeven is, dat
de muziek overal ten nauwste aangesloten blijft bij
de woorden. Niet alleen heeft Cuypers zich terecht
onthouden van onnoodige muzikale uitweiding,
maar paste hij veelvuldig en vaak op meesterlijke
wijze middelen toe om het Woord duidelijker te
doen uitkomen dan gewoonlijk in vocaal-instrumen-
tale werken het geval kan zijn. Dat hij daarbij van
de platgetreden paadjes durft af te stappen, blijkt
al dadelijk in de

Inleiding. Hier toch wendt Cuypers het z.g.
spreekkoor aan: declamatie van de koorpartijen af-
zonderlijk of te samen.

Volgend op een twaalfstal inleidende maten op
het thema

met een streng Dorisch slot geeft de inzet van de
spreekende bassen een bijzondere bekoring.
Door achtereenvolgens tenoren, sopranen en alt-
en te doen spreken, krijgen we verschil in stemhoogte
die dienen moet om de woorden als groep de noo-
dige verdieping of helderheid te geven, terwijl in
ieder zinsdeel het rythme en de stembuiging,
ondersteund door maal, rythme, harmonie, melodie
en kleur van de muziek den woorden de juiste
waarde geven.

Over een zoo nieuw verschijnsel als de toepassing
van spreekkoren in een oratorium kan men onmo-
gelijk na een eerste, of zelfs na een herhaalde uit-
voering met zijn oordeel klaar zijn. In plaats van
„het is mooi of leelijk" zal men met „ik vind"
voorloopig tevreden moeten zijn.

Onze indruk was bij beide uitvoeringen, dat de
componist in ieder geval bewezen heeft dat het
voorschrijven van spreekkoor volkomen gerecht-
vaardigd is ter verkrijging van echt-artistieke ef-
fecten, die op geen andere wijze te scheppen zijn.
Wat bereikt kan worden hoorden we aan de ge-
voelige declamatie van „des avonds wordt het af-
gesneden — en het verdort". „Wie kent de sterkte
van Uw toorn" was geweldig van werking.

„Wie zal een reine geven — uit den onreine"
was en door keuze van de sopranen als stem en
door de juist-bestudeerde stembuiging een uitstekend
voorbeeld van indrukwekkende massadeclamatie.

Niet overal kon de zeggings ons zoo bekoren,
maar wanneer door voortgezette studie dezelfde
soepelheid en gevoeligheid van spreken de heele
inleiding door bereikt is — en zoo willen we de
compositie volgens het boven geargumenteerde prin-
cipe in onszelf hooren — dan heeft dit gedeelte
in de oratorium-literatuur daarom reeds zijn speci-
fieke en o.i. zeer belangrijke waarde. Ook het ex-
periment om de spreekstemmen bij het „Och, dat
Gij de hemelen scheurdet" canonisch te laten op-
treden geeft een voor de betekenis der woorden
passend en aangrijpend resultaat, evenals de in-
voering van het spreekkoor tegen de zangstemmen
bij „Wie zal bestaan?"

Dan — de effecten te bereiken door koordeclama-
tie mogen aangrijpend kunnen zijn, ze blijven uiter-
aard, wegens de gebondenheid der stemhoogten en
de beperktheid der toepassing voor bepaalde donker-
gekleurde of mysterieuze stemmingen, binnen enge
grenzen. Is het goed gehoord om het spreekkoor
het geheele werk verder te laten rusten, we hebben
ons afgevraagd of ook bij ideale vertolking de in-
leiding niet reeds te lang dit genre vasthoudt; de
grens van het toelaatbare lijkt ons in ieder geval
dicht genaderd.

Over de inleiding ten slotte de volgende vraag:
Wat beteekenen de orkesttrilolen na „wij vliegen
daarheen"? Na de fluistering van het daarheen-
vliegen doen ze aan als een op effect berekende
illustratie daarvan, en dat effect is dan muzikaal
vrij goedkoop bereikt.

De inleiding op het programma, dat ik opzettelijk
niet vooruit gelezen had (wel het klavieruittreksel)
vat het daarmee samengaand crescendo op als een
tot openbaring komen van de toorn Gods. Duiden
de trilolengangen alléén aan het naderen van den
toorn Gods, dan lijkt het mij een bewijs van een
tekort aan muzikale uitdrukking dat deze passage
op den oningewijde de indruk kan maken van een
vrij banale illustratie van het daarheen vliegen.
Wordt zoowel het een als het ander aangeduid
dan is er in deze 4 maten een botsing tusschen
majesteit van woorden en ordinaris muziek-effect
die vermeden had kunnen worden. Alleen de com-
ponist kan hier uitsluitend geven, en wellicht over-
tuigend argumenteeren.

J. L. F.